

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
МИКОЛАЇВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ В. О. СУХОМЛИНСЬКОГО
МЕХАНІКО-МАТЕМАТИЧНИЙ ФАКУЛЬТЕТ
КАФЕДРА ЕКОНОМІКИ ТА МЕНЕДЖМЕНТУ

ЗАТВЕРДЖЕНО

Голова приймальної комісії

Миколаївського національного університету
імені В. О. Сухомлинського

В. Д. Будак

2021 року

**ПРОГРАМА ФАХОВОГО ВСТУПНОГО ВИПРОБУВАННЯ
ІЗ ПРОФІЛЬНИХ ДИСЦИПЛІН
ДЛЯ ВСТУПУ НА НАВЧАННЯ ДЛЯ ЗДОБУТТЯ
СТУПЕНЯ МАГІСТРА**

ЗА СПЕЦІАЛЬНІСТЮ (СПЕЦІАЛІЗАЦІЄЮ)

051 ЕКОНОМІКА

Розглянуто та схвалено

на засіданні приймальної комісії

МНУ імені В.О.Сухомлинського

(протокол № 3 від «15» лютого 2021 року)

МИКОЛАЇВ 2021

ЗМІСТ

1. ПОЯСНЮВАЛЬНА ЗАПИСКА	4
2. ВИМОГИ ДО РІВНЯ ПІДГОТОВКИ ВСТУПНИКІВ	4
3. ПРОГРАМА ФАХОВОГО ВСТУПНОГО ВИПРОБУВАННЯ.....	6
4. ПОРЯДОК ПРОВЕДЕННЯ ТА КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ.....	10
5. СПИСОК РЕКОМЕНДОВАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ.....	11

1. ПОЯСНЮВАЛЬНА ЗАПИСКА

Програму фахового вступного випробування зі спеціальності напряму підготовки 05 «Соціальні та поведінкові науки» спеціальності 051 «Економіка» (згідно Переліку галузей знань і спеціальностей, за якими здійснюється підготовка здобувачів вищої освіти, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 29 квітня 2015 року № 266) розроблено на основі освітньо-професійної програми підготовки бакалавра відповідної спеціальності.

Програма визначає перелік питань, обсяг, складові та технологію оцінювання знань абітурієнтів під час вступу на навчання для здобуття ступеня магістра за спеціальністю напряму підготовки 05 «Соціальні та поведінкові науки» спеціальності 051 «Економіка».

Мета фахового вступного випробування – перевірка рівня теоретичної та практичної підготовки абітурієнтів на базі здобутого ступеня бакалавр і формування рейтингового списку з абітурієнтів, які поступають на навчання для здобуття ступеня магістра за спеціальністю напряму підготовки 05 «Соціальні та поведінкові науки» спеціальності 051 «Економіка».

Вступні випробування проводяться в обсязі навчальних програм з основних дисциплін навчального плану ступеня бакалавр – *мікроекономіка, макроекономіка, економіка підприємств.*

2. ВИМОГИ ДО РІВНЯ ПІДГОТОВКИ ВСТУПНИКІВ

- основні поняття мікро-, макроекономіки, міжнародної економіки;
- особливості методу дослідження в мікро-, макроекономіці, міжнародній економіці;
- альтернативність цілей використання обмежених ресурсів і раціональність поведінки суб'єктів ринкових відносин;
- означення попиту, закон попиту, концепцію цінової еластичності попиту;
- означення пропозиції, закон пропозиції, концепцію цінової еластичності пропозиції;
- означення потреби, види потреб, економічні блага, їх класифікація;
- закон спадної граничної корисності блага, функцію корисності;
- особливості споживчого попиту;
- означення кривої байдужості та граничної норми заміни;
- означення виробничої функції;
- означення витрати виробництва;
- ознаки і умови існування досконалої конкуренції;
- показники монопольної влади;
- означення олігополії;
- означення праці як фактор виробництва, особливості попиту на працю;
- означення капіталу, проценту та інвестицій;
- особливості попиту і пропозиції на землю;
- означення ВВП (ВВП);

- основні макроекономічні тотожності;
- основні показники доходу і продукту (чистий національний продукт, національний дохід, дохід особистого використання);
- означення економічного циклу, його сутність і причини, фази економічного циклу;
- форми безробіття та його природний рівень;
- закон Оукена, вплив динаміки безробіття на динаміку ВВП;
- інфляція: сутність, причини, типи і форми;
- означення сукупного попиту, фактори, що визначають сукупний попит;
- означення сукупного пропонування, детермінанти сукупного пропонування;
- макроекономічна рівновага в моделі сукупного попиту і сукупної пропозиції (модель AD-AS);
- означення споживання, функції споживання, граничної схильності до споживання;
- означення заощадження, функції заощадження, граничної та середньої схильності до заощаджень;
- означення мультиплікатора автономних витрат;
- означення бюджетно-податкової політики, її цілі, види і інструменти;
- означення мультиплікатора державних витрат, мультиплікатора податків, мультиплікатора збалансованого бюджету;
- означення грошей та їх функції, основні грошові агрегати;
- теорії попиту на гроші, модель пропонування грошей;
- означення грошового мультиплікатора, його економічне значення;
- означення банківської системи;
- означення кредитно-грошової політики, її види, цілі і інструменти;
- означення облікової ставки та її роль в регулюванні грошового пропонування;
- поняття, вимірники і фактори економічного зростання;
- поняття та загальна характеристика ринкового середовища функціонування підприємств;
- інтеграційні форми підприємств;
- класифікації підприємництва з різних точок зору;
- чинники, що потребують урахування у процесі розрахунків необхідної чисельності персоналу фірми;
- аспекти формування матеріальних активів підприємств;
- класифікації основних фондів;
- поняття і види нематеріальних ресурсів підприємств;
- елементний склад оборотних фондів;
- функціонально-елементний склад інвестицій підприємства;
- суть і значення нормування праці;
- класифікація витрат на виробництво за окремими ознаками;

- методичні підходи до оцінки загального фінансово-економічного стану підприємства.

Вступник повинен вміти:

- використовувати методи дослідження мікро- , макроекономіки, міжнародної економіки;
- визначати альтернативні цілей використання обмежених ресурсів і раціональність поведінки суб'єктів ринкових відносин;
- досліджувати попит та цінову еластичність попиту;
- досліджувати пропозицію та цінову еластичність пропозиції;
- визначати види потреб, економічних благ;
- досліджувати корисність блага, функцію корисності;
- досліджувати особливості споживчого попиту;
- досліджувати криву байдужості;
- досліджувати виробничу функцію;
- визначати витрати виробництва;
- визначати ознаки і умови існування досконалої конкуренції;
- визначати показники монопольної влади;
- визначати ознаки олігополії;
- визначати особливості попиту на працю;
- визначати особливості попиту і пропозиції на землю;
- обчислювати ВВП (ВВП);
- використовувати основні макроекономічні тотожності;
- обчислювати основні показники доходу і продукту (чистий національний продукт, національний дохід, дохід особистого використання);
- обчислювати рівень безробіття;
- обчислювати рівень інфляції;
- досліджувати сукупний попит, фактори, що визначають сукупний попит;
- досліджувати сукупне пропонування, детермінанти сукупного пропонування;
- визначати макроекономічну рівновагу в моделі сукупного попиту і сукупної пропозиції (модель AD-AS);
- досліджувати споживання, функцію споживання, обчислювати граничну схильності до споживання;
- досліджувати заощадження, функцію заощадження, обчислювати граничну та середню схильність до заощаджень;
- обчислювати мультиплікатор автономних витрат;
- обчислювати мультиплікатор державних витрат, мультиплікатор податків, мультиплікатор збалансованого бюджету;
- обчислювати основні грошові агрегати;
- обчислювати грошовий мультиплікатор;
- досліджувати динаміку облікової ставки та її роль в регулюванні грошового пропонування;

- визначати фактори економічного зростання;
  - аналізувати підходи до планування міжнародної торгівельної діяльності;
  - вміти організовувати процеси ефективної роботи підрозділу;
  - вміти організовувати економічну роботу на підприємстві;
  - вміти систематизувати, нагромаджувати та оновлювати інформацію;
- вміти розробляти ефективні системи мотивації праці

3. ПРОГРАМА ФАХОВОГО ВСТУПНОГО ВИПРОБУВАННЯ

Мікроекономіка

1. Проблема обмеженості ресурсів і необхідність вибору. Альтернативність цілей використання обмежених ресурсів і раціональність поведінки суб'єктів ринкових відносин.
2. Методологія мікроекономіки: граничний аналіз, моделювання: графічне, аналітичне, табличне; оптимізація й визначення рівноваги тощо. Нормативна позитивна мікроекономіка.
3. Поняття корисності, її особливості та спосіб досягнення. Сукупна та гранична корисність. Функція корисності як залежність між кількістю одиниць споживаного блага та рівнем корисності, що досягається споживачем.
4. Процес споживання та динаміка змінної сукупної і граничної корисності. Закон спадної граничної корисності блага, його графічне зображення. Вплив на поведінку споживача бюджетних обмежень і цін. Суть раціонального вибору споживача. Поняття рівноваги споживача.
5. Система переваг споживача та її основні елементи: здатність до аранжування альтернатив; транзитивність переваг; не насиченість благами; субституціональність.
6. Особливості аналізу функції корисності з ординаторських позицій. Криві байдужості як спеціальний інструмент мікроекономічного аналізу. Карта кривих байдужості.
7. Гранична норма заміщення благ: суть і методика обчислення. Наслідок динаміки норми у поясненні форми кривих байдужості. Крайні випадки взаємо заміщення і взаємо доповнення благ.
8. Бюджетне обмеження і можливості споживача. Бюджетна лінія рівняння і графічна побудова. Визначення нахилу бюджетної лінії та кута нахилу внаслідок зміни цін на блага. Вплив зміни доходу споживача на положення бюджетної лінії та на процес споживання.
9. Зміна оптимального стану споживача в результаті зміни його доходу. Графічний аналіз і побудова лінії «дохід споживання». Нахил лінії як свідчення ставлення споживача до благ. Поняття «нормальних» і «низькоякісних» товарів. Крива Енгеля. Закон Енгеля. Розподіл споживчих витрат за напрямками їх використання.
10. Зміна вибору споживача в результаті зміни ціни одного з товарів та обох товарів. Побудова лінії «ціна-споживач». Траєкторія зміни споживання внаслідок зниження цін. Визначення умов моделі, що аналізується: зменшення ціни одного з товарів за незмінних цін на інші товари та незмінного доходу споживача. Неоднозначність впливу на споживчий вибір.

11. Попит на товари в умовах досконало конкурентного ринку. Закон попиту та його пояснення базовими положеннями теорії поведінки споживача. Цінові та нецінові детермінанти попиту. Зміна попиту в цілому під впливом нецінових детермінант, її графічна ілюстрація. Особливості взаємовпливу цін взаємопов'язаних товарів. Концепція цінової еластичності попиту у визначенні міри чутливості споживача до зміни цін на товари. Методичні підходи до обчислення показника еластичності.

12. Суть поняття «пропозиція». Закон пропозиції та його аргументація: ціна як ринковий стимул для виробника; збільшення граничних витрат як стримуючий фактор збільшення обсягу виробництва тощо. Аналітичне, табличне, графічне зображення пропозиції. Зміна обсягу пропозиції. Цінові та нецінові детермінанти пропозиції. Методика обчислення рівня цінової еластичності пропозиції. Фактори що впливають на еластичність пропозиції.

13. Фактори виробництва, їх групування та варіації. Поняття і параметри виробничої функції. Сукупний, середній та граничний продукт. Витрати виробництва, економічний та бухгалтерський підходи до їх визначення. Альтернативні витрати та їх склад. Сукупні, середні та граничні витрати. Поняття загального (сукупного), середнього та граничного доходу. Прибуток як кінцевий результат діяльності підприємства. Різні концепції прибутку. Сукупний, середній та граничний прибуток.

14. Виробнича функція з одним змінним фактором і її графічне відображення. Феномен «згасання» виробничої функції. Правило спадної віддачі (продуктивності) змінного фактору виробництва. Еластичність виробництва: поняття, методика обчислення показників, діапазон змін. Обґрунтування управлінських рішень щодо згортання виробництва.

15. Виробнича функція з двома змінними факторами. Крива однакового продукту (виробничої байдужості) – ізокванта. Карта ізоквант. Заміщення факторів виробництва. Еластичність. Доповнюваність, подільність та інтенсивність використання факторів виробництва. Збільшення випуску за рахунок пропорційного нарощування обсягів ресурсів. Постійна (стала), спадна та зростаюча віддача від масштабу.

16. Вибір комбінації виробничих факторів за критеріями мінімізації витрат чи максимізації випуску. Лінія однакових витрат – ізокоста. Карта ізокост. Спільний графік однакового продукту і витрат. Ізокванта, пропорційна та ізокліна варіації факторів виробництва та функції витрат. Концепція мінімально ефективного розміру підприємства.

17. Ознаки і умови досконалої конкуренції. Ринковий попит на продукцію фірми за умов досконалої конкуренції. Графічне зображення попиту, середнього, граничного й сукупного доходу підприємства. Рівновага фірми та галузі у короткотерміновий період. Пропонування фірми в довготерміновому періоді.

18. Ознаки чистої монополії. Крива попиту монополіста. Пропонування монополіста та особливості його формування. Визначення монопольної ціни. Цінова дискримінація: поняття, умови, різновиди. Рівновага

фірми-монополіста у довготерміновому періоді. Досягнення та утримання ринкової влади монополістом у тривалому періоді.

19. Характерні ознаки олігополії. Модель Курно: договірна і конкурентна рівновага. Інтерпретації дуополії-моделі Бертрана, Еджуорта, Штакельберга. Олігополії з погляду теорії ігор. «Дилема ув'язнених» - приклад некооперативної гри з нульовою сумою. Аналіз «ламаной» лінії попиту.

20. Праця як фактор виробництва, її мобільність. Характеристика досконало конкурентного ринку праці. Граничний вигравш виробника від найманої праці. Формування галузевого та ринкового попиту на працю. Ринкове пропонування послуг праці. Диференціація заробітної плати. Рівновага на ринку праці: двосекторна модель. Двостороння монополія й визначення реального рівня заробітної плати. Проблеми еквівалентності праці.

21. Ринки факторів виробництва, їх функції в економіці. Споживання факторів виробничого обмеження. Граничний фізичний продукт виробничого ресурсу. Виробнича функція, витрати виробництва та попит на фактори виробництва. Вплив різновиду структури ринку товару на похідний попит. Особливості поведінки підприємства-покупця на моносонічному та олігосонічному ринках факторів виробництва. Особливості ринку землі.

22. Капітал як ресурс тривалого використання, форми капіталу. Рух капіталу. Поняття позичкового процента. Вплив ставки позичкового процента на короткострокові інвестиційні проекти підприємців. Обґрунтування інвестиційних рішень у тривалому періоді.

23. Часова перевага як економічна категорія. Гранична норма часової переваги, її графічна інтерпретація. Міжчасове бюджетне обмеження та міжчасова рівновага заощаджувача. Ефект зміни доходу й заміщення в результаті зміни ставки позичкового процента.

24. Ринкова ставка позичкового процента, однозначність її для позичальників і кредиторів. Вплив зміни ставки на рівноважний обсяг підприємницьких інвестицій. Ризик в інвестуванні та оцінка надійності вкладень.

Макроекономіка

1. Система національних рахунків як міжнародний стандарт макроекономічного рахівництва. Основні макроекономічні показники. Випуск та його оцінювання. Проміжна продукція, кінцева продукція і ВВП. Методи обчислення ВВП.

2. Номінальний і реальний ВВП. Базовий і поточний періоди, фактичні (поточні) та порівнянні (постійні) ціни. Індекс цін, індекс споживчих цін, індекс цін ВВП (дефлятор ВВП). Відмінність між індексом споживчих цін і дефлятором ВВП. Дефілювання та інфлювання. Обчислення зміни номінального ВВП за рахунок зміни реального ВВП і зміни рівня цін.

3. Економічні цикли. Сутність та структура економічного циклу. Характеристика фаз економічного циклу. Основні теорії економічного циклу.

4. Зайнятість і безробіття. Показники рівня використання робочої сили: рівень зайнятості, рівень безробіття, коефіцієнт участі в робочій силі. Види безробіття: фрикційне, структурне, циклічне, природне. Повна зайнятість, неповна зайнятість, надмірна зайнятість. Обчислення природного рівня безробіття. Закон Оукена.
5. Сутність та види інфляції. Темп інфляції та методи його обчислення. Види інфляції залежно. Основні наслідки високої інфляції. Крива Філіпса.
6. Сукупний попит. Крива сукупного попиту. Цінові чинники сукупного попиту: ефект процентної ставки, ефект багатства, ефект чистого експорту. Нецінові чинники сукупного попиту та їх вплив на його криву.
7. Сукупна пропозиція. Графічна модель довгострокової сукупної пропозиції. Короткострокова сукупна пропозиція і ціна. Нецінові чинники короткострокової сукупної пропозиції: ресурсові ціни, продуктивність ресурсів, субсидії підприємствам і податки на підприємства.
8. Модель AD-AS як базова модель економічної рівноваги. Короткострокова і довгострокова рівновага. Механізм відновлення економічної рівноваги, що порушується коливаннями сукупного попиту. Механізм відновлення економічної рівноваги, що порушується збуреннями сукупної пропозиції.
9. Доходи і витрати домогосподарств у моделі економічного кругообігу. Заощадження та споживання домогосподарств. Теперішня вартість майбутніх грошей і майбутня вартість теперішніх грошей. Зв'язок між диференціацією доходів і споживанням. Економічна нерівність та способи її оцінювання: крива Лоренца, коефіцієнт Джині. Гранична схильність до споживання та заощадження.
10. Функції споживання з урахуванням фактора часу. Теорія Фішера про міжчасовий вибір споживача. Вплив на споживання поточного доходу, заощаджень та позик. Гіпотеза життєвого Модильяні. Функція споживання за гіпотезою життєвого циклу. Гіпотеза постійного доходу. Функція споживання за гіпотезою постійного доходу.
11. Інвестиції в основний капітал. Кейнсіанська функція інвестицій. Передумови кейнсіанської функції інвестицій. Гранична ефективність капіталу. Графічна та математична інтерпретація кейнсіанської функції інвестицій. Неокласична функція інвестицій. Модель гнучкого акселератора. Математична інтерпретація неокласичної функції інвестицій.
12. Проста інвестиційна функція. Процентна ставка і прибутковість інвестиційних проектів. Графічна інтерпретація простої інвестиційної функції. Зміна автономних інвестицій та її графічна інтерпретація. Чинники автономних інвестицій. Модель простого акселератора.
13. Заощадження та інвестиції. Заощадження як джерело і фінансове обмеження інвестицій. Залежність заощаджень від доходу. Рівновага між заощадженнями та інвестиціями як закон-тенденція. Класичний механізм урівноваження заощаджень з інвестиціями. Кейнсіанський механізм урівноваження заощаджень з інвестиціями. Структура заощаджень приватної

закритої економіки. Роль фінансової системи в трансформації заощаджень в інвестиції. Фінансові ринки, облігація, звичайна акція. Фінансові посередники.

14. Сукупні витрати і рівноважний ВВП. Визначання рівноважного ВВП на основі методу «витрати-випуск». Фактичні та заплановані витрати. Модель «кейнсіанський хрест». Заплановані та незаплановані інвестиції. Модель «заощадження-інвестиції».

Мультиплікатор витрат. Індуційовані й автономні витрати. Алгебраїчна модель простого мультиплікатора та його сутнісне визначення. Механізм мультиплікації автономних витрат. Ефект мультиплікатора та його математична і графічна інтерпретація.

15. Сукупні витрати і потенційний ВВП. Рецесійний розрив як наслідок дефіциту автономних витрат в умовах неповної зайнятості. Графічна та математична інтерпретація рецесійного розриву. Інфляційний розрив як наслідок надлишку автономних витрат в умовах повної зайнятості. Графічна та математична інтерпретація інфляційного розриву.

16. Дискреційна фіскальна політика. Вплив державних закупівель на ВВП. Мультиплікатор витрат у змішаній закритій економіці. Вплив чистих податків на ВВП. Мультиплікатор податків. Спільний вплив фіскальних інструментів на ВВП і державний бюджет. Мультиплікатор збалансованого бюджету.

17. Недискреційна фіскальна політика. Автоматичні чисті податки як вмонтовані стабілізатори. Стабілізаційний вплив на економіку не дискреційної фіскальної політики в умовах падіння та зростання обсягів виробництва. Ефект гальмування динаміки ВВП.

18. Сутність монетарної політики. Монетарна політика в моделі AD-AS. Сутність пропозиції грошей та грошові агрегати. Грошова база та її компоненти. Грошовий мультиплікатор, коефіцієнт готівки, резервна норма. Мультиплікація грошової бази банківською системою. Попит на гроші. Процентна ставка і альтернативна вартість зберігання грошей. Кейнсіанське рівняння попиту на гроші. Рівняння рівноваги на грошовому ринку.

19. Платіжний баланс. Сутність та методологія складання платіжного балансу. Вплив зовнішньої торгівлі на умови формування рівноважного ВВП, обчисленого за методом «витрати-випуск». Гранична схильність до імпорту. Країна як чистий дебітор або як чистий кредитор. Функція чистого експорту. Вплив чистого експорту на ВВП, мультиплікатор витрат у відкритій економіці.

20. Механізм ринку праці. Графічна інтерпретація неокласичної моделі ринку праці. Графічна інтерпретація кейнсіанської моделі ринку праці. Причини та наслідки нерівномірного розподілу доходів. Крива Лоренца та коефіцієнт Джині.

21. Сутність економічного зростання та його показники. Економічне зростання та економічний розвиток. Модель Солоу. Джерела економічного зростання. Рівняння, що описує економічного зростання з урахуванням усіх факторів. Залишок Солоу.

1. Поняття підприємство як організаційно відокремленої та економічно самостійної первинної ланки виробничої сфери. Місія й різноманітні цілі підприємства.

2. Класифікація підприємств та її практичне значення. Сутнісна характеристика структури підприємства. Виробнича структура підприємства: сутність і види.

3. Інтеграційні форми підприємств. Форми добровільного й інституційного об'єднання підприємств. Мета їх створення, особливості та ефективність діяльності.

4. Поняття й загальна характеристика ринкового середовища функціонування підприємств. Сутність, функції й типи сучасного ринку.

5. Суб'єкти підприємницької діяльності. Умови функціонування.

6. Класифікація підприємництва з різних точок зору: по сферам економічної діяльності; по формі ринків кінцевих продуктів та послуг; по характеру та соціально-економічним формам з'єднання факторів виробництва.

7. Поняття і теоретико-методологічна основа класифікації методів управління. Сутність і параметри організаційної структури управління підприємством.

8. Кадри підприємства, їх склад і структура. Класифікація персоналу підприємств.

9. Чинники, що потребують урахування у процесі розрахунків необхідної чисельності персоналу фірми. Розрахунки чисельності окремих категорій робітників виробничих підприємств.

10. Матеріальні активи як сукупність виробничих фондів та іншого майна підприємства. Поділ виробничих фондів на основні й оборотні, їх роль у здійсненні процесу виробництва продукції або надання послуг.

11. Амортизація основних фондів. Норми амортизаційних відрахувань.

12. Поняття і види нематеріальних ресурсів підприємств, їх вплив на конкурентоспроможність його продукції на ринку.

13. Характеристика об'єктів промислової власності (винаходів, промислових зразків, корисних моделей, товарних знаків, знаків обслуговування. Інформаційні технології та програмні продукти.

14. Елементний склад оборотних фондів. Характеристика виробничих запасів, напівфабрикатів власного виготовлення, незавершеного виробництва, витрат майбутніх періодів.

15. Сучасна характеристика обігових коштів як сукупності витрат фінансових коштів. Відокремлення обігових коштів, що обслуговують сфери виробництва й обігу.

16. Основні показники рівня ефективності використання обігових коштів: коефіцієнти оборотності (кількість оборотів) й завантаження; тривалість одного обороту, рентабельність: методика їх розрахунку.

17. Сутність, характеристика інвестицій як найважливішого фінансового ресурсу для створення, функціонування й розвитку суб'єктів господарювання. Функціонально-елементний склад інвестицій підприємства.

18. Поняття, змістова характеристика та окремі види інноваційних процесів (новинок, нововведень). Локальні і глобальні новинки (нововведення).

19. Суть і значення нормування праці. Об'єкти нормування праці. Класифікація витрат робочого часу. Система нормативів і норм праці.

20. Поняття оплати праці. Основна заробітна плата й додаткова оплата праці. Функції оплати праці та їх реалізація.

21. Класифікація витрат на виробництво за окремими ознаками (ступенем однорідності, зв'язком з обсягом виробництва, способом обчислення на одиницю продукції).

22. Види цін та сфери їх застосування. Виробничі і споживчі ціни. Гуртові ціни. Закупівельні ціни. Кошторисні ціни. Тарифи.

23. Прибуток і дохід як основні показники фінансових результатів діяльності підприємства. Прибутковість і дохідність: їх сутність та різниця між ними.

24. Рентабельність як відносний показник ефективності діяльності підприємства. Загальна характеристика рентабельності застосовуваних (інвестованих) ресурсів.

4. ПОРЯДОК ПРОВЕДЕННЯ ТА КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ

Фахове вступне випробування проводиться у формі тестування.

Для проведення тестування формуються екзаменаційні групи в порядку реєстрації документів. Список допущених до тестування ухвалюється рішенням приймальної комісії, про що складається відповідний протокол.

Голова фахової атестаційної комісії, який відповідає за проведення вступного випробування, попередньо складає необхідні екзаменаційні матеріали: програми фахових вступних випробувань, тестові завдання, критерії оцінювання відповіді вступника.

Тестові завдання складаються відповідно до Програм фахових вступних випробувань. Програми фахових вступних випробувань оприлюднюються на офіційному сайті МНУ імені В. О. Сухомлинського (<http://www.mdu.edu.ua>).

Фахове вступне випробування проводиться у строки, передбачені Правилами прийому до Миколаївського національного університету імені В. О. Сухомлинського.

Розклад фахових вступних випробувань, що проводяться МНУ імені В. О. Сухомлинського, затверджується головою Приймальної комісії і оприлюднюється шляхом розміщення на веб-сайті МНУ імені В. О. Сухомлинського та інформаційному стенді Приймальної комісії не пізніше ніж за три дні до початку прийому заяв та документів для вступу на навчання за відповідними ступенями та формами навчання.

На тестування вступник з'являється з паспортом.

Вступник одержує варіант завдання, який містить 20 тестових завдань, для кожного з яких передбачено 4 варіанти відповідей.

Абітурієнту необхідно для кожного завдання знайти правильну відповідь і позначити її у картці відповідей у рядку, який відповідає номеру цього завдання. Кожне завдання передбачає один правильний варіант відповіді. На виконання тестового завдання відводиться 2 астрономічні години (120 хвилин).

За результатами вступних випробувань проводиться оцінка рівня фахових знань за наступними критеріями:

Тестовий бал	Рейтингова оцінка 100-200
0	не склав
1	не склав
2	не склав
3	не склав
4	не склав
5	100
6	107
7	114
8	121
9	128
10	135
11	142
12	149
13	156
14	163
15	170
16	176
17	182
18	188
19	194
20	200

Апеляція вступника щодо екзаменаційної оцінки (кількості балів), отриманої на вступному випробуванні у МНУ імені В. О. Сухомлинського, повинна подаватись особисто вступником не пізніше наступного робочого дня після оголошення екзаменаційної оцінки.

5. СПИСОК РЕКОМЕНДОВАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

Мікроекономіка

Основна

1. Гронтковська Г.Е., Косік А.Ф. Мікроекономіка. Практикум: Навчальний посібник.- К.: Центр навчальної літератури, 2014. – 404с.

2. Гронтовська Г.Е., Косік А.Ф. Мікроекономіка. : Навчальний посібник.- К.: Центр навчальної літератури, 2014. -398с.
- 3.Мікроекономіка і макроекономіка . Підручник. під ред. С.М. Будаговської.- К.: Основи, 2014.
- 4.Ткаліч Т.І., Січко А.В., Рехтета О.М.Збірник тестових завдань з політекономії, історії економічних вчень, мікро-, макроекономіки (гриф МОН №1/11-12973 від 08.08.12).Миколаїв, «Гліон», 2013.-160с.
- 5.Ястремський О.І., Гриценко О.Г. Основи мікроекономіки. – К.: Знання, 2014.

Додаткова

5. Аналітична економія: макроекономіка і мікроекономіка: Навч.посіб.: У 2кн./ За ред.. С.Панчишина і П. Островерха. – Кн. 2: Мікроекономіка.-4-те вид., випр.. і доп. – К.: Знання, 2006. – 437с.
- 6.Калініченко О.В., Березіна Л.В. Мікроекономіка: Навч. пос.- К. Центр учбової літератури, 2008.- 472с.
- 7.Пилипенко В.В. Мікроекономіка. Практикум: Навч.пос. /для студ. Вищ. Навч. закл/-.: ЦУЛ, 2009.-298 с.

Макроекономіка

Основна

1. Базилевич В.Д. Макроекономіка: Підручник для студентів економічних спеціальностей вищих навчальних закладів/ В.Д.Базилевич, К.С.Базилевич, Л.О.Баластрик; За ред. В.Д. Базилевича.- К.: Знання, 2014.- 851с.
2. Мікроекономіка і макроекономіка: Підруч. для студентів екон. спец. закл. освіти: У 2 ч. / С.Будаговська, О.Кілієвич, І.Лукіна та ін.; За ред. С.Будговської. - К.: Основи, 2014. -518с.
3. Менків Г. Макроекономіка. Пер, с англ. - К: "Основи", 2000. - 736с.
4. Панчишин С.М. Макроекономіка. Вид. 2-ге, стереотипне. Навчальний посібник. – К.: «ЛИБІДЬ», 2012. – 614с.
5. Ткаліч Т.І., Січко А.В., Рехтета О.М.Збірник тестових завдань з політекономії, історії економічних вчень, мікро-, макроекономіки (гриф МОН №1/11-12973 від 08.08.12).Миколаїв, «Гліон», 2013.-160с.

Додаткова

6. Панчишин С.М. Макроекономіка: Тести і задачі. - К.: «ЛИБІДЬ», 2012. – 216с.
7. Савченко А.Г., Пасічник О.В. Макроекономіка: Навч. – метод.посіб.для сам ост.вивч.дисц.-К.: КНЕУ, 2013.-176с.
8. Кучерявенко І.А. Макроекономіка: Практикум: Навчальний посібник для студентів економічних спеціальностей вищих навчальних закладів.- К.: Вікар, 2013.- 239с.

Економіка підприємств

Основна

1. Апопій В.В. Основи підприємництва: навч. посібник/В.В.Апопій, Н.О. Шутовська, С.А. Середа.- К.: Ліра-К, 2014.-324 с.
- 2.Дорошенко Г.О. Економіка підприємства: теорія і практикум: навч. посібник/Г.О. Дорошенко, А.О. Семенець, Н.С. Пасенко.- К.: Ліра-К, 2013.-234 с.
3. Економіка підприємства: Зб. практичних задач і конкретних ситуацій / За ред. С. Ф. Покропивного. — К.: Вид-во КНЕУ, 2000. — 315 с.
- 4.Економіка підприємства: формування компетентностей на основі тренінгів: навч. посібник/За заг. ред. М.В. Афанасьева.- Київ: Ліра-К, 2013.- 328 с.
- 5.Економіка підприємства: підручник /С. Ф. Покропивний. — Вид. 2-ге, перероб. та доп. — К.: КНЕУ, 2006. — 528 с.
- 6.Захарченко В.І. Економіка підприємств: навч. посібник/В.І. Захарченко.-Львів: Магнолія 2006, 2014.- 300с.
7. Мельник Л.Г. Економіка підприємств: навчальний посібник/Л.Г. Мельник.-К.: Ліра-К, 2015. - 876 с.
8. Стройко Т.В., Кваша О.С, Парнак С.Ю. Економіка підприємств/Т.В. Стройко, О.С. Кваша, С.Ю. Парнак.- Миколаїв: ФОП Швець В.М., 2017.-436 с.
9. Яркіна Н.М. Економіка підприємства: навч. посібник/Н.М. Яркіна.- Київ: Ліра-К, 2015. - 498 с.

Допоміжна

1. Васильців Т.Г. Економіка малого підприємства: навч. посібник /Т.Г. Васильців. – К.: Знання, 2014. – 446 с.
2. Воронкова В.Г. Основи підприємництва: теорія та практикум: навч. посібник/В.Г. Воронкова.- К.: Патерик, 2015.-455 с.
3. Мартиненко В. М. Управління організаційними знаннями підприємства: теоретичний аспект : навч. посіб. / В. М. Мартиненко. – К. : Ліра-К, 2013. – 224 с.
4. Михасюк І. Р. Державне регулювання економіки : навч. посіб. / І. Р. Михасюк. – Львів : Магнолія 2006, 2013. – 216 с.
5. Портна О. В. Аналіз господарської діяльності : навч. посіб. / О. В. Портна, Н. Ю. Єршова. – Львів : Магнолія 2006, 2015. – 312 с.
6. Тягунова Н.М. Підприємництво і бізнес-культура:навч. посібник/Н.М. Тягунова. – К.: ЦУЛ, 2014.-118 с.